

Nulová tolerance k mrzačení ženských pohlavních orgánů

Mrzačení ženských pohlavních orgánů – už jen ten pojem zní naprosto děsivě. Tato otřesná praktika však nepatří jen do nočních můr: ve skutečnosti je mnohem běžnější, než si myslíte. Ačkoli přesný počet dívek a žen na celém světě, které ji musely podstoupit, zůstává neznámý, podle odhadů UNICEFu je jich nejméně 200 milionů v 31 zemích. A každý rok hrozí dalším 4 milionům.

Posloucháte pořad Zvyšujeme laťku: Za lepší právní předpisy. V této epizodě budeme mluvit o mrzačení ženských pohlavních orgánů a o tom, co dělá Evropský parlament pro to, aby tyto brutální praktiky vymýtil.

Pod tímto pojmem rozumíme všechny zákroky, kterými se ženské pohlavní orgány úmyslně mění nebo poškozují z jiných než lékařských důvodů. Pachatelé to často odůvodňují kulturními, náboženskými nebo sociálními zvyklostmi. Oběťmi jsou obvykle mladé dívky od nejútlejšího věku do 15 let. Obřízka jim může způsobit bezprostřední i dlouhodobé fyzické a psychické následky. Zdravotní přínosy této praxe nemá žádné.

Nejběžnější je v Africe, ale často se provádí také v zemích Blízkého východu a Asie. Nejedná se ale o tak vzdálený problém, jak by se mohlo zdát: oběti nebo potenciální oběti už byly hlášeny nejméně v 16 zemích Evropské unie. Žádné oficiální evropské statistiky bohužel k dispozici nemáme.

Jedno je však jisté: v ohrožení jsou pořád miliony osob na celém světě. Ačkoli se celková situace v posledních třiceti letech zlepšila, neplatí to pro všechny země a počet případů neklesá rovnoměrně.

OSN označila mrzačení ženských pohlavních orgánů za poškozující proceduru, kterou je do roku 2030 třeba zcela odstranit. Aby na tento problém upozornila, vyhlásila 6. únor Mezinárodním dnem nulové tolerance k mrzačení ženských pohlavních orgánů.

OSN však v tomto boji není sama: svým dílem přispívá i Rada Evropy. V roce 2017 přijala Istanbulskou úmluvu o prevenci a potírání násilí na ženách. Jedná se o první úmluvu, která upozorňuje na to, že k mrzačení ženských pohlavních orgánů dochází i v Evropě. Stanoví řadu konkrétních povinností týkajících se prevence těchto praktik, boje proti nim a podpory obětí. V Evropské unii vstoupila Úmluva v platnost dne 1. října 2023.

Podívejme se nyní podrobněji na to, co v této věci podniká samotná Evropská unie.

Unijní politika je vůči těmto praktikám zcela nesmlouvavá. Označuje je za formu zneužívání dětí a genderově podmíněného násilí, jež se Unie zavázala odstranit. Mrzačení ženských pohlavních orgánů navíc porušuje celou řadu lidských práv, včetně práva na zdraví, zákazu mučení a krutého, nelidského či ponižujícího zacházení a práva na život v případech, kdy podobné zákroky vedou až k smrti. Všechna tato lidská práva jsou zakotvena v Listině základních práv EU.

Důležitým faktorem, kvůli kterému je mrzačení ženských pohlavních orgánů velmi obtížné monitorovat, je migrace. Přibližně 20 000 žen a dívek ze zemí, ve kterých se praktikuje, každoročně žádá o azyl v Evropské unii, přičemž se odhaduje, že 1000 z nich žádá o azyl přímo z tohoto důvodu. Jejich počet se navíc od roku 2008 neustále zvyšuje. Evropská směrnice o podmínkách přijímání žadatelů o azyl na to pamatuje a řadí jeho potenciální oběti mezi ty nejzranitelnější žadatele.

Co však s těmi, kdo se již obětí stali? Evropská unie v současnosti nemá vlastní zastřešující legislativu na ochranu žen před násilím, ale bojuje proti tomuto fenoménu pomocí řady jiných nástrojů z různých oblastí. Například směrnice o právech obětí stanoví právní požadavek na poskytování podpůrných služeb obětem násilí, včetně těch, které podstoupily zmrzačení pohlavních orgánů. Konečným cílem je dosáhnout dlouhodobé a udržitelné změny přímo v dotčených komunitách: to je jediný způsob, jak se tohoto problému úspěšně zbavit.

I když Evropská unie podniká kroky proti mrzačení ženských pohlavních orgánů ve všech oblastech své politiky, mnoho naléhavých opatření k jeho zastavení je v kompetenci jednotlivých členských států. Ve všech zemích Unie jsou již tyto zákroky stíhány, a to buď jako samostatný trestný čin, nebo jako ublížení na zdraví. Vzhledem k jejich povaze se však k soudu dostane jen velmi málo případů. Evropský parlament se o stíhání pachatelů zasazuje již od roku 2001 a vede si přitom celkem úspěšně: v dnešní době se dokonce jedná o jednu z priorit Evropské unie.

V současnosti tomuto problému věnuje zvýšenou pozornost i celá mezinárodní scéna. K tomu Parlament přispěl zvyšováním povědomí o těchto praktikách, mimo jiné i prostřednictvím svého Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví.

Pokud tento problém chceme vymýtit do roku 2030, je potřeba zaměřit se na tři složky – prevenci, ochranu a stíhání. Máme před sebou dlouhou cestu, ale přinejmenším jedno je jasné: mrzačení ženských pohlavních orgánů nesmí být tolerováno.

Tento pořad pro vás připravil Evropský parlament. Více podcastů si můžete poslechnout na Europarl Radio, internetovém rádiu Evropského parlamentu.